

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO

v MURSKI SOBOTI, Aleksandrova cesta 67.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE

IN 80 mm ŠIRINE K 1.—

Izhaja vsako nedeljo.

Posamezna številka velja **2 kroni**.

NAROČNINA: ZA CELO LETO — 80 K

ZA POL LETA — — — — 40 K

ZA ČETRT LETA — — — — 20 K

ZA 1 MESEC — — — — 7 K

V svojo obrambo.

„Vi vszi, ki szte zsalosztni, gda na prvejse lejpe leta miszlite, vi vszi, ki sz tuzsnim poglédom glédate pred szébe, zdignite szí szrce, vö sze odvlejte z szmetne sztáve“. S temi psalmskimi besedami tolaži Šándor Mikola v zadnji „Domovini“ svoje verne prijatelje, Madžare in Madžarone, ki so čakajoč odrešenja in pomoči iz Budapešte, ostali tostran Rabe v slovenskem Prekmurju. Dve leti že namreč obračajo ti zvesti pristaši „Magyarország“-a zastonj svoje lačne oči gori proti severu, kjer kraljuje Horthy, kjer zapovedujejo grofje in baroni in kjer je delavec in kmet brezpraven, dolgi dve leti že zdihujejo in čakajo, čakajo ... toda zamanj; rešitve ni in ni od nikoder in poslednji upi jim ugašajo s prihodom razmejitvene komisije. Radi verjamemo, da tudi gospodu Mikoli postaja tesno okrog srca, kajti dobro se zaveda, da bodo postavljeni v nekaj tednih kamniti mejniki, ki bodo zapečatili za vedno tudi usodo njegovih maloštevilnih vernih pristašev v Prekmurju, ki „vogrsko gučijo“, vogrsko mislijo in krepnijo po blaženostih vogrskega ország-a. Betežnika, ki leži in zdihuje na smrtni postelji, dene pop v sv. olje, spravi ga z Bogom in svetom in mu s tolažilnimi besedami skuša olajšati zadnje trenutke življenja, dokler koudiš ne izdahne in ne zapre za vedno oči. In kakor pop z betežnikom pred smrtjo, tako guči Mikola v svoji „Domovini“ s tistimi „Vogri“, ki so ostali pod Jugoslavijo, pošilja jim zadnje izraze sočutja in zadnje tolažilne besede, ali kratko rečeno, podeljuje jim zadnji žegen in jih maže s poslednjim oljem. Razumljivo nam je stališče efijalta Mikole, razumljiv njegov gnev in srd, saj je izgubil bitko na celi črti, ker Prekmurje je in ostane za vse večne čase pod Jugoslavijo, ni nam pa razumljivo zadržanje in vedenje nekaterih tukajšnjih domačinov — Madžaronov, ki dobro vedo, kako stvar stoji, da so namreč postali jugoslovanski državljani, pa kljub temu še rujejo in hujskajo proti naši državi, dinastiji in našim oblastim ter celo podpirajo Mikolo s tem, da pisarijo in lažejo v njegovo pamfletsko „Domovino“.

Predale zadnjega Mikolovega lističa so napolnili namreč zopet po veliki večini madžaronski hujskači, ki bivajo tu med nami v Murski Soboti in njeni okolici. Po vsebini ni posameznih člankov jih spoznamo in navedli bi lahko njih polna imena. V svoji o nemogli jezi na vse, kar ni „vogrski“, lažejo ti koruzni junaki, da se krešejo iskre, obrekujejo in žalijo vsevprek. Poseben apetit imajo na posamezna oblastva in pa na nekatere gospode uradnike,

katere napadajo imenoma, pri čemur sramotijo pavšalno tudi celokupno v Prekmurju nastavljeno naše uradništvo, češ, da ni izobraženo in da nima potrebnih šol. Mi gotovo ne bi reagirali na take nizkotne napade, ker pač ne zaslužijo odgovora, toda, ker so Mikolovi dopisniki postali skrajno osebni, jim v svojo obrambo damo zaslužen odgovor. Mikolovim dopisnikom pa prepuščamo, da razsodijo po prostem preudarku, komu škodujejo več, nam ali sebi samim in svojim somišljenikom.

Zadja „Domovina“ prinaša med drugim namreč tudi sledečo notico: „Eden naš domovinčar je vküpzračuno, ka zdaj v Soboti 160 čestnikov jeste, med temi samo 6 takši, ki so višiše šole spunili, 13 ji má maturo. Ovi vsi so samo prošne šole spunili.“ — Zlobnost te lažnjive notice je na dlani; diskreditira naj naše uradništvo med domačini, zajedno pa naj tudi primerno vpliva v inozemstvu. Ne vemo sicer, če ima dotičnik, ki je poslal Mikoli ta dopis, še vedno sledove nürnberškega lijaka, v svoji glavi, da je pa jedel modrost z veliko žlico in da je študiral ogrske „višiše“ šole, to pa je brezdvomno, ker preprost in srednje nadarjen človek, ki zna čitati in pisati, zna gotovo bolje računati. Madžarske „višiše“ šole so bile namreč že od nekdanj unikum, t. j. nekaj posebnega. Brez truda in brez učenja je na tistih šolah postal vsakši lahko v kratkem času „doktor“, ker se ni oziralo na znanje, ampak le na obleko, na zunanost, na stan, bogastvo in denar. Neki znameniti vseučeliški profesor, ki je predaval na dunajski univerzi narodno gospodarstvo in narodno-gospodarsko politiko je kaj rad imenoval ogrske doktorje „fünfguldendoktoren“, češ, da na Ogrskem lahko postane doktor vsak, ki plača pet goldinarjev. Mi ne vemo, če je to istina, biti pa je moralo že nekaj na tem, ker če je prišel v staro Avstrijo vogrski doktor, se javno ni smel podpisati za doktorja. In tudi v Prekmurju imamo nekaj takih vogrskih doktorjev, ki so prav ponosni na svoj naslov, ki pa faktično „višiših“ šol niso nigdar študirali, ker bi morali drugače tudi obvladati svojo stroko. Vzemimo na peldo prekmurskega vogrskega fiškališa! Ponižen in dobro se zavedajoč svoje nevednosti in nezinožnosti stopa v našo sodno dvorano. Če ima za nasprotnika jugoslovanskega fiškališa, je pobit in žalosten, ker ve, da mu ni in ne more biti kos, saj tukajšnji vogrski fiškališ ne pozna niti vogrskega, kaj še-le jugoslovski törvéj. Znan je slučaj, ko sta se prepirala pred birovijsko dva vogrska fiškališa. Prvi je pravil: „Po vogrskem törvéj je tako in tako“, drugi pa je trdil, da ni tako, kot pravi

prvi, ampak drugače. Ker naši birovi po jugoslovanskem törvéj sodijsko, jim vogrskoga törvéja ne trebej znati; vseeno so pa birovi pitali v Ljubljani, kateri fiškališ ima prav. V Ljubljani so pisali v Budapešto na vogrskega ministra in od tam dobili odgovor, da niti prvi niti drugi vogrski fiškališ ni inel prav, ampak, da je v po vogrskem tervenu čisto drugače kot sta to trdila fiškališa. In če vogrski fiškališi, ki so študirali „višiše“ šole ne znajo vogrskega tervena, odkod pa naj znajo jugoslovanski terven! Knjig, da bi se iz njih učili, nočejo kupiti, ar preveč sovražijo vse, kar je slovenskega in jugoslovenskega. Nekaj se učijo od jugoslovanskih fiškališov pri razpravah (targyalaš), toda taka šola je draga, ker navadno potegnejo „ta kratko“, kakor tisti, ki ne zna kart špilat, pa se hoče naučiti in prične takoj špilat za visoke šume.

Kakor s fiškališi, tako je tukaj med nami z drugimi vogrskimi „učenjaki“, ki so študirali vogrske „univerze, tehnike“ in druge vogrske višiše „šole“ in si nadevajo danes najrazličnejše titulare in naslove, ki jim ne gredo. Na peldo je med nami vogrski človek, ki se korajžno imenuje in podpisuje: „oblastveno avtoriziran diplomiran inženjer“, pa on ni niti oblastveno avtoriziran, niti diplomiran inženjer, ampak nič. Naša vlada ga je pozvala, da se izkaže s spričevali in diplomo, ako hoče še nadalje meriti zemljo po Prekmurju, toda ta „inženjer“ se ni mogel radostno izkazati s spričevali, vsled česar mu je vlada odrekla naslov, kakoršnega si sam nadeva. Tudi za birovijsko ta mož ne sme več delati. — Sploh se opaža pri tukajšnjih Vogrih, ali bolje Madžaronih, da se imajo za velike gospode in za učene ljudi, toda, kadar se zahteva od njih, da pokažejo kaj znajo ali pa da predložijo spričevala, pa zlezejo pod mizo, ker ne znajo ničesar in nimajo ničesar, kar bi pokazali.

Tu si poglej, dragi Prekmurec, kakšni ljudje so igrali pod Ogrji v Prekmurju glavno vlogo! Ali naj ti omenim še notarijuša? Menim, da ni treba, ker o tem pa sam veš, koliko je znal in da se je kljub svoji skrajno pomanjkljivi izobrazbi smatral za Boga na tem svetu. Notarijuša si sam poznal in upravičeno si ga sovražil iz dna svoje duše.

Samo par primerov sem navedel, kakšna je bila ogrska učenost in kakšni so bili tisti vogrski magnatje, ki so vladali in ki so imeli takozvane „višiše“ vogrske šole. Kakšno je bilo potem tisto ogrsko uradništvo, ki ni imelo „višiših“ šol, to prepuščam preudarku čitatelja.

Da je naše uradništvo na mestu in da ima vsak uradnik tudi za svojo stroko po-

trebno izobrazbo, o tem se lahko vsak čas prepriča vsak, ki ima opravka z uradi. Študije našega uradništva se pa še z daleka ne dajo primerjati z ogrskimi študijami, ker predno je naš uradnik dosegel svojo stopnjo, je moral tudi dokazati svojo usposobljenost, dočim je pri Vogrih postal lahko uradnik vsak, ki je znal na kmeta in delavca sirovo kričati.

Dopisniki Mikole, če vam to ni zadosti, pa pridite še in vam bomo odgovorili z imeni in številkami!

Razmejitve v Prekmurju.

Pred nekaj dnevi je začela delovati v Prekmurju razmejitvena komisija. Ob tej priliki čutimo dolžnost, da vnovič povzdignemo svoj glas in da zahtevamo, naj se naša severna meja takoj uredi, da bode res odgovarjala narodnim, političnim, gospodarskim in stratezičnim zahtevam. Nemška Avstrija je svojo zahtevo na izročitev Burgenlanda prodrila in koncem avgusta so madjarske čete zapadno Ogrsko izpraznile. Sicer se res oborožne madjarske čete izročiti zapadne Ogrske upirajo, vendar to ne more predrugačiti usode zapadne Ogrske, tako da bode Nemška Avstrija — kolikor nam znano — dobila kot južno mejo Rabo. Naša severna meja pa teče od nemške sv. Ane pa do kote 319 nad Vel. Dolenci. Ako bi ta meja tako obstala, bi ostal Madjarom med našo severno mejo in med Rabo klin, širok kakih 8 do 10 km, dolg pa kakih 18 do 20 km. Ta meja je nenaravna, gospodarsko in stratezično pa nevzdržna. Radi tega zahtevamo, da se tudi ta kos izroči nam, tako da bode na severu skupna meja med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo reka Raba.

Na tem ozemlju so še sledeče slovenske občine: Monošter, Utkovci, Stefanovci, Andovci, Slovenska ves Saka'ovci, Ritkarovci, Gornji Senik in Dolnji Senik. Ob avstrijski meji pa je 8 do 10 občin, ki so deloma nemške, povečini pa obljudene od mešanega slovensko-nemškega prebivalstva.

Ko se je potegnila demarkacijska črta za Prekmurje, takrat še ni bilo aktualno vprašanje, naj

bi pripadla zapadna Ogrska Avstriji. Ako bi bilo že takrat gotovo, da dobijo Burgenland Avstrijci, bi se bila gotovo demarkacijska meja že ob tisti priliki potegnila ob Rabi, kajti na ta način bi bili mi resnično dobili celo Prekmurje in bi bili ostali vsi prekmurški Slovenci skupaj.

Zato opozarjamo merodajne kroge, da naj posvečajo tem vprašanjem največjo pozornost, da dobimo na severu tako mejo, kakoršna je edino mogoča in primerna in ki bode ustregla tudi zahtevam prebivalstva.

Prekmurški Glasnik naj ne manjka v nobeni hiši v Prekmurju.

✓ Nesramna madjarska demonstracija v M. Soboti.

Udeleženci nogometne tekme sobočkega kluba „MURA“ in čakovskega Footbal kluba so nedeljsko prireditev zlorabili v svrhu protidržavne in madjarofilske demonstracije, pri čemur je asistiral vse, kar čuti v Murski Soboti madjarsko. Sobočanska madjarska klika je ob tej priliki zopet pokazala svoje roge in svojo pravo barvo.

Člani obeh klubov so se zbrali zvečer v kavarni Kemeny, kjer je igrala ciganska kapela. V Dobrayevi gostilni pa so se zbrali — gotovo ne slučajno — vsi drugi, ki jim ljubezen do nedeljive Madjarske ne dovoli mirnega življenja. Prišli so oče Cifrak z dolgo pipo, s katero so v minulih lepših časih hodili po Soboti, prišli so v bratskem združenju vsi ostali madjarski fiškališi v družbi znanih čifutskih trgovcev in so se na tihem veselili dogodkov, ki so se imeli odigrati ta večer. Naenkrat je zaigrala godba izzivajočo madjarsko pesem, katero so hrupno spremljali člani obeh klubov. Ko jim je bila ta nesramnost takoj energično prepovedana-preprečiti jo je bila dolžnost kavarnarja Kemenya, kateri nam je odgovoren za take „šale“ v njegovi kavarni, — so footbalovci korporativno in

demonstrativno zapustili kavarno in so na cesti pred kavarno — kjer je čakal na Čakovčane avtomobil, — začeli tuliti razne madjarske pesmi, dokler ni energični nastop žandarmerije napravil tej nesramnosti konec.

Hvaležni smo udeležencem tega junštva za njih odkritosrčnost, sedaj vsaj vemo, da ustanovitev „Footbalkluba“ v M. Soboti ni nič drugega nego krinka za gojitev madjarske agitacije. Da bi nasuli slovenski javnosti peska v oči in jo napravili zaupljivo, so zlorabili osebo slovenskega predsednika! Upamo, da je s tem slave sobočkega footbalkluba konec in tudi Čakovčani naj se ne prikažejo več v take svrhe v Murski Soboti.

Zopet enkrat se je videlo, da je očitek, da je naša uprava nasproti madjarskim in protidržavnim elementom premehka, upravičen. Proti tej kliki je na mestu le trda roka, ki naj bi neizprosno začela z že davno potrebnim čiščenjem. Mesto tega so se pa godile usodepolne napake, in ako se je kakega madjarona, ki nima v Soboti ničesar opraviti, hotelo odpraviti od tod, se je ročno pojavil z domovnico slovenskega gerenta in na ta način dokazal potrebo svoje navzočnosti za dobrobit slovenske in državne stvari v Prekmurju.

Upamo, da bo zadnji dogodek odprl merodajnim krogom oči in jim pokazal pot, po kateri imajo v bodoče hoditi, da si ne bodo v bodoče dovoljevali madjaronski hujskači ob sedanjem kritičnem času, ko se nahaja v Soboti razmejitvena komisija, takih nesramnih izgrede.

Mesto predsednika Footbal kluba „MURA“ je odložil g. Plaskan, kateri je izstopil iz kluba tudi kot član objednem z delegatom agrarne reforme g. Gregorovičem, in nadale je tudi izstopil g. Rengjeo, ki je bil tajnik Footbal kluba „MURA“.

Prekmurci, čitajte naš domači list: „Prekmurški Glasnik“.

LISTEK.

Pred Bogom...

Sedimo pri stoli in predstavijo mi dozdej nepoznatoga gospoda. Podáva si rok, zmrmrava vsaki svoje ime in se sediva, vsaki na svojem mestu. Pivo stoji na stoli in daleč pred nami nedeljsko oblečeni ljudje čakajo, da bi se ogláso v cerkev zovéči glás. Právím, toga gospoda so mi pač pred edno minuti predstavili, in kak ga gledam, mi neznána sila vleče roko proti debeli ščápi, štera zapuščeno leži pou metrov pred nami na tleh, da bi jo v roke vzeo in bujo od méne na levo sedéčega gospoda, kak je to ka je to neslávní Kajñ storil v puščavi s svojim bratom Ábelom...

Zimice zaprem in li iz očnega kotička gledam. Mládi je... pa vendar zrel na smrt. Svojega bližnjega, celo po rojstvu in krvi brata ubiti, je v nebo kričeči greh, znam, pa itak, Bog pomága! — zasúčen nad glávo omenjeno hrastovno ščápo in potegnem mu prek gláve brez toga da bi mi bář malo zatrpeta ustnice in da bi mi iz obraza izginila krv.

Strašen krič in z nezemeljskim ropotom se bližajoče človeška truma z odprtimi, psovke sipajočimi vústmi, to je ka vidim po udarcu, potem se pa v čarno máglo obleče pred menom túdi vse kar je dozdej se gibajoč živelo in v drugom hipi sva obá pred svetlim nebeskim prestolom. Meni,

tak čútim, pokonci stoji gláva, on pa, moja mláda žrtev na prse sloni brádo, vügnjen mu je vrat in strašna bojezen se zrcali po njenih zelenkastih očeh.

— Bog, oča in Gospod moj, se oglásim, tvoj grejšen sin kleči pred tebov pa prosi za sodbo. Ubil sem ga, le gledaj, rdéči se mu ešče strašna rana po glávi, čez štere je izginila iz njega svetloba života: dúša.

Pravičen naš Gospod se zdaj proti njega obrné in ga pita:

— Povej nam tvoj greh!

A on — molči, ne pústij glása iz lamp, če je li mogoče, ešče bole na prse stisne ozko in blede brádo brez glása, trdo, kak da bi iz kamena bil vsekan — molči.

— Pravičen Večni Gospod naš, on je prodal za 30 srebrnih grošov nás, svojo krv... Boječ se ozrem na Gospoda, ár sem se brez njegovoga privolenja oglásil, pa se obenem pomirim túdi ker vidim, da ne mospod dobrovoljno gleda.

— Gospod naš, mi smo Prekmurci, Slovenci prebiválci rodne murske doline in niskih bregičov na levi obali te vodé. On je túdi iz naše krvi. Siromáki smo telesno in dúševno, tisočletno nepriátelsko gospodárstvo smo pretrpeli, komaj včera je zasijalo ned nami slobodno sonce. Brat od brata od tujeni stojimo, kak da bi iz strašnega spánja se prebúdeč se ozrli na okolo in gledali: jeli istina je to kar vidimo ali le sanjamo kak dozdej. Muka in trpljenje našega národa je správil te peneze, za štere so toga gospoda za gos-

poda uzgojili. Da čednejši kak dosta sto naših, za to se svojemi pokolenji má zahváli. A on neve kaj je hvaležnost! Prodao je, lúcki groš mu cinka v žebki, judášov groš, cena naše bodočnosti.

Udúšila nás je močna grofovska roka. Oro-pala nás je od toga ka je telesu in dúši bogátstvo, močna tuja pest. Jezik do skrajnosti zanemarjen. Národna smrt nás je čakala v bližnji bodočnosti. Mrák, nesreča, beraštvo so bili gospodi nad nami. In zdaj, da smo s tvojo pomočjo, oh Gospod, slobodni postali, privezao je te grešnik zvonec voditelja na svoj vrat in krenil je na preklinjeno pot tisočletnega suženjstva. Za groš nás prodal...

— Ne! Ni sem! se oglási kričeč moja žrtev. Nej za denar... iz prepričanja.

Kak grom in strašna strela so zapústile besede njegove blede se trpetajoče lice. Čútim, kak me pretrese se zbúdjena dúšna vest... Odprem oči in hvála bodi Bogu, vidim mojega novoga znanca da je cel in živ.

— Včera sem na granici píu vogrsko pivo: toti je! Pa nej tak drágo kak prinás. Za našo petko se napijem dvakrat... Tam je življenje...

Gledam mu oči. Zelenkaste so in svetle, máčke májo pare te oke če je viharina, kak temnica čarna noč. Veselo uzdišem:

— Gospod moj, nej iz prepričanja, za Judaški groš nás tožiš in noriš. Bodi ti milosten Bog.

Peter Domačin.

NOVICE

Žalno zborovanje za kraljem Petrom je priredilo v čitalnici v soboto 3. t. m. 1921 ob 8 uri zvečer „Telovadno društvo Sokol v M. Soboti“. Dvorana je bila okrašena s trobojnico in slikama kralja Petra in kralja Aleksandra. Zbralo se je mnogo brojno občinstvo. V lepem govoru nam je univ. prof. dr. Ilešič opisal življenje in delovanje kralja Petra, Osvoboditelja. Povdarjal je med drugim razliko med umrlim kraljem in Habsburgovci. Ti slednji so prišli iz tujih krajev, podjarmili narode in smatrali prestol kot nekako preskrbo za življenje, kralj Peter pa je izšel iz lastnega naroda, smatral je vladarstvo kot dolžnost in mu posvetil vse svoje moči. Kakor je Mozes svoje ljudstvo iz babilonske sužnosti pripeljal v obljubljeni deželo in nato umrl, tako je kralj Peter, Osvoboditelj jugoslovnski narod dovedel v zaželjeno svobodno Jugoslavijo in zatisnil oče k večnemu počitku, ko je dosegel cilj svojega življenja. Zlata vredne so bile besede dr. Ilešiča, naj ne bomo malodušni, če tuptam ne gre vse v redu, naj ne obupujemo pri najmanjših težavah, naj si vzamemo za vzgled našega vzvišenega kralja Petra, ki ni nikdar klonil glave tudi v najtrših časih usode in zato dosegel cilj svojega delovanja — svobodo svojega naroda. Žalno zborovanje so zaključili navdušeni slavoklici kralju Petru in kralju Aleksandru. Bila je to priprosta, a lepa manifestacija narodnozavednega občinstva, katere se je udeležilo tudi nekaj domačinov.

Politični klub J. D. S. Ker je g. sodnik Levec na lastno željo odložil predsedništvo kluba, se je na sestanku 30. avgusta 1921 izvolil gosp. nadzornik Jurko za predsednika.

Obrtno-nadaljevalno šolo! Ne vejmo, zakaj ne dobimo v Murski Soboti in Dolnji Lendavi obrtno-nadaljevalno šolo, štera je res jáko važna. Že tretje leto so brezi šole prekmurški obrtniški in trgovski vajenci in njim doljpritečejo učenska leta brezi, da bi znali, kaj je obrtna šola in kaj vse bi njim jáko važno bilo se navčiti, da bodo navčeni in razumni pomočniki, oziroma šefi. Dnes dén se vajenci v delavnicah slabo včijo, v šolo ne hodijo, ár je nemajo, tak pa nej čüdo, či nemamo dobro navčeni, pametni strokovni delavcov, nego mámo samo — proletárce. Mislimo, da je obrtna-nadaljevalna šola tudi tak važna za nás (či nej bole?!), kak ništerni urádi in závodí. Polem vprašamo merodajne kroge, či ešče ne namení to šolo odprejti v pretekočem šolskom leti in či nej, zakaj? Ne vörjemo, da bi dotična oblást nej prevídla, da je naše želenje pravično in štero se brezi vse težáve lahko reši. Šole in učitelje mámo, samo trebej malo volje in nekaj materijalnega sredstva in že jeste obrtna-nadaljevalna šola.

Razglas. V smislu člena 9 pravilnika za izvrševanje uredbe o stanovanjih in najemih zgradb v občé z dne 21. maja 1921 Uradni list št. 202 se odreja: Vsako izpremembo v obstanku in vporabi zgradbe stanovanj, stanovanjskih delov in drugih prostorov mora hišni lastnik ali upravitelj, istotako podnajemodajalec prijaviti stanovaškemu oblastvu v Murski Soboti tekom 48 ur. Murska Sobotá, dne 29. avgusta 1921. Stanovajsko oblastvo.

Nagovarjanje k tatvini. Forjan Anton iz Lipovec si je zaželel vojaške puške. Nekega dne meseca avgusta je srečal v M. Soboti nekega vojaka ter mu začel prigovarjati, naj vkrade iz vojaškega skladišča puško in municijo in mu jo proda. Vojak je navidezno obljubil in dogovorila

sta se, da se snideta popoldne v gozdu proti Noršincem. A vojak je obvestil svojega poveljenika in ko je prišel popoldne Anton Forjan v gozd ter hotel kupiti od vojaka municijo in puško, ga je zgrabila vojaška patrulja, ki se je skrila za grmovje. Obsojen je bil v zapor. Ludje so vedno tako nespametni, da hočejo vkljub prepovedati posedovati orožje.

— **Naznanja se,** da je na sekvestr. lov veleposestvu, kakor občinski lov v Tropovci, Tišina, Gradišče in Krogu po veleposestvu plačan in za vsakogar brez dovole prepovedan.

V Slávskoj bauti (Brata Brumen) v M. Soboti so dobili ešče prvele, kak so cejne blági šle gor, velko množino vsefelé plátina in blága, da lejko ešče nadale odávlejo po stároj nizkoj cejni. Šteri si misli kaj küpiti, naj nájprvo tá poglédne.

Tatvina. Marija K. je ukradla gostilničarki Julijani Hodošček v Bakovcih lansko leto več obleke. Obsojena je bila v 3 dni zavora.

Kaj je z zamenjavo 1000 koronških bankovc z nepravilnimi znamkami? Ministerstvo financ poroča o tisočkronških bankovcih z nepravilnimi markicami, da vprašanje ešče ni rešeno in da se te bankovce ešče nadalje obdrže v depozitu blagajn, ki so jih ob priliki zamenjave zadržale. Ko bo postopanje z navedenimi banknotami končno rešeno, bodo navodila službeno objavljena.

Tatvina. Andraž Telkošu, učitelju v Tišini je dne 25. VIII. 21 neznan storilec vkradel 9 rac jih najbrž vhtihotapil v N. Avstrijo.

Ljubljanski veliki sejem. Dne 3. IX. 21 je otvoril minister trgovine in industrije dr. Mehmed Spako slovesno prvi veliki ljubljanski sejem. Otvoritve so se udeležili med drugimi pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar, nam Prekmurcem dobro znani minister dr. Kukovec, dr. Baltič, konzul češkoslovaške republike dr. Otokar Beneš, francoski konzul dr. Berne Lagarde, general Majster in mnogobrojni zastopniki vseh industrijskih, trgovskih, obrtnih in drugih korporacij in organizacij Slovenije, Hrvatske in Srbije. V prihodnji številki bomo podati obširen popis tega sejma, ki se bode odslej vršil vsako leto. Ljubljanski veliki sejmí bodo omogočali na najboljši in najhijtrejši ter naj prikladnejši način stike gospodarskih krogov. Tu se bodo zbirali trgovci, obrtniki, industrijalci iz vseh delov naše države, sklepali kupčijske pogodbe, spoznavali, kaj nam je najbolj trebo in v kaki smeri naj se razvija naša industrija. Da bodo ljubljanski sejmí povspeševali tudi medsebojno spoznavanje in mnogo doprinesli k utrditvi narodnega in državnega ujedjenja, je brezdvomno. Prekmurci, udeležite se po možnosti tega sejma. Uvideli bode, da je tudi v Jugoslaviji dovolj industrije, ki se bode v najkrajšem času mogočno razvila in nas napravila tudi v tem oziru neodvisne od inozemstva.

Či ščéte fal železno blágo küpiti, morete iti v Péterkovo trgovino, gdé nájbogše pa nájfalejše dobite.

Či vam ki vmerjé, idite v Beltince k A. Sagadini küpit trügo (škrinjó) in v vse drugo mrtvaško potrebščino, gdé nájfalej dobite v vseh vrsti in velikosti.

Darovanje. Za Jugoslovansko Matico so naobrli: Orožniška postaja v Šalovci 150 kron. Orožniška postaja v Mačkovcih 24 kron. Politični urad v M. Soboti 434 kron. Prisrčna hvála. Kdor Jugoslovan, ta član Jugoslovanske Matice.

Vagoni III. razreda pri brzovlakih Zagreb-Beograd. Ravnateljstvo državnih železnic v Zagrebu javlja, da se s 1 septembrom pri brzovlakih 5 in 6 med Zagrebom in Beogradom stavijo v promet vagoni III. razreda.

Bučnega olja bo zmanjkalo. Vsled velike suše ni letos skoro prav nič buč. Vsled tega tudi

bučnega olja kmalu ne bo več dobiti. V Medžimurju pa še imajo židovski veletržci nakupičenih bučnic več vagonov. Židovi pa te bučnice sedaj prodajajo v Italijo za velikanski dobiček. Medžimurskemu kmetu so židovi plačali lansko jesen za bučnice samo neko malenkost a prodajajo jih sedaj za 100 do 200 % dobiček. Vlada, kje si?

Nemška Avstrija je dovolila Italiji, da sme iz južne Tirolske izvoziti 30.000 hl ali 10.000 polovnjakov vina. To je že nekaj!

Tečaj za konzerviranje sadja. Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se vrši 19 in 20 septembra t. t. brezplačni tečaj za konzerviranje sadja. Predavanje in demonstracije se začnejo ob 9 uri pred poldne. Kdor se namerava udeležiti tečaja, naj se javi z dopisnico ravnateljstvu šole do 18 septembra.

Cement za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti lahko preskrbi obrtnikom trboveljski cement. Stavbeniki, zidarji in izdelovalci cementne opeke naj prijavijo svoje potrebščine na naslov urada, Dunajska cesta 22.

Borza. Zagreb, 5. sept. devize. Berlin 207. 50—209, Italija izplačilo 815 do 830, ček 805—820, London izplačilo 683—687, ček 683, Newyork 181.50 do 182, Pariz 1430—1450, Praga 223—227, Švica 3125—3150, Dunaj 15.60 Bukarešta 216.50—217. Valute. Ameriški dolarji 180—181.25, avstrijske krone 17, carski rublji 22 do 24, 20 kronski zlati 650, fanc. franki 1420, napoleon-dori 644—648, nemške marke 205—206, romanski leji 222, italijanske lire 810—820, turške lire v zlatu 680—690.

POLITIČNI PREGLED.

Zapadno Ogersko. Madžari se še vedno upirajo priključitvi zapadne Ogerske Avstriji. Medtem, ko so sprva le različne tolpe ovirale izročitev, so sedaj tem tolпам prišle na pomoč še redne madžarske čete in vdrle celo na avstrijsko ozemlje. Na ta način so Madžari na nezastišan način kršili meonarodno pravo.

Razumljivo pa je, da ves upor Madžarski ne bo prav nič koristil. Mikola joka in stoka v zadnji »Domovini«, kako boleča rana je izguba zapadne Madžarske in se tolaži, češ vsaka zgodba v življenju naroda je le en trenutek in upa, da bode zmagala istina: da bodo Madžari to ozemlje še nazaj dobili.

Da, Mikola ima prav, da mora istina zmagati. Zmagala bo na ta način, da bodo Ogrí v kratkem in za vse večne čase izročili to ozemlje Avstrijcem. Antanta jih bode naučila spoštovati trianonsko pogodbo.

To ozemlje je po dveh tretjinah glede narodnosti nemško, v ostalo tretjino se dele Madžari in Hrvati. Hrvati ne tvorijo kompaktno naseljenega ozemlja, temveč le narodnostne, a precej velike otoke. Naselili so se v tuzški dobi, ko so zasedli Turki večino hrvaških zemlj in so morali Hrvati Srbi bežati iz domačije. Leta 1910 je nezanesljivo madžarsko uradno štetje naštel 54.291 Hrvatov, gotovo jih je pa še več.

Ko bode Avstrija dobila še zapadno Madžarsko, bode imela podanike treh slovenskih narodnostij. Imela bo dovolj prilike pokazati, če ima resen smisel za enakopravnost.

Italija. Italijani so zopet na nov način pokazali svoje divje sovraštvo do Slovencev. Žažgali so pred nekaj dnevi Narodni dom pri Sv. Ivanu poleg Trsta. Vendar pa dan na dan kričijo o svoji kulturi.

Nemčija. Do sedaj se je dognalo, da sta bila pri umoru Erzbergerja udeležena dva morilca. Stanovala sta od 21 do 26 avgusta v restavraciji »Zum Hirschen« v Oppenau-u pod napačnim imenom. Državne oblasti jih s vso vnetostjo zasledujejo.

ŠOLSTVO.

x **Imenovanje.** Benkovič Arpad za učitelja v Bogojno, Šipič Alojzij za pom. učitelja v Sebeborcih, Rustjeva Alojzija za učiteljico žen. roč. del v Dolnji Lendavi. Balohova Brigita za otr. vrtnarico v Dolnji Lendavi, Kvedrova Savomira za pom. učiteljico v Dolnji Bistrici.

x **Prêmeščenje:** Kuhar Ilona, učiteljica iz Bakovec v Krog za dobo bolezenskega dopusta učiteljice Karlote Glančnikove. Horvat Franc, pom. učitelj iz Kančovcev v Kuzdobljan, Bačič Marija, učiteljica iz Lipe v Zamostje, Ficko Alojzij, pom. učitelj, iz Srdice v Markovce, Klavs Marija, učiteljica iz Turnišča v Lipo za voditeljico, Klaus Štefan, pom. učitelj iz Turnišča v Lipo, Jan Irena, učiteljica iz Lipe v Maribor.

x **Odvezan iz službe v Prekmurju.** Pegan Roman, učitelj v Sebeborcih, je na svojo prošnjo odvezan iz učiteljske službe v Prekmurju.

x **Šolnine in takse.** Ministrstvo prosvete Beogradu je določilo, da je pouk na državnih šolah brezplačen ter se daje brez vpisnine, šolnine in drugih pristojbin.

x **Ureditev prejemkov dušnih pastirjev katehetov.** Ministrstvo prosvete v Beogradu je odobrilo naredbo o ureditvi prejemkov dušnih pastirjev katehetov.

x **Začetek šolskega leta v Murski Soboti.** Začetek šole na drž. in evang. osnovni ter na drž. meščanski šoli je 15. septembra.

x **Meščanske šole, sprejemni izpit v I. razred.** Oddelek za prosveto in vere pokrajinske uprave v Ljubljani je določil: 1. Učiteljski zbor na soglasni predlog razrednih učiteljev lahko odstrani iz meščanske šole učenca. I. razr. ki do božiča iz več predmetov niso zadostili zahtevam. 2. Učenec se sprejme v I. razred, ako konča v šol. leto s plošno povoljnim uspehom: a) v vedenju vsaj red pravilno, b) v pridnosti vsaj red dobro, c) učenem jeziku in računanju vsaj red dobro, d) prav dober red iz kakega predmeta izenači zadostnega iz kakega drugega predmeta.

x **Šolarska knjižnica.** Dolnje Bistriška verska šola je dobila od okrajnega šolskega sveta v M. Soboti za šolarsko knjižnico K 557.40 podpore.

RAZGLAŠUJTE v „PREKM. GLASNIKI“!

GOSPODARSTVO.

Árenda za gospodske travnike.

Agrárna reforma je nasprotileje travnike v árendo dála, in najemnino za travnike pa tak določila, ka so na travnikaj seno poglednoli in parcele klasificerali, na šteroj parceli kakša je tráva bila, po tistom so te računali najemnino. Na šteroj parceli je lepša tráva bila, tak tiste parcele lástnik je túdi več najemnine pláčo, kak pa tisti, šteri je božnejšo parcelo meo, in božneše pa menje sená dobo. To je dobro mišljenje bilo — či glih se lúdstvi nej vidlo. Vidlo se je pa záto nej, ár klasificiranje so takši elementi skončavali, kateri, tak mislimo, so tomi nej dosta razmeli. Ár se je več mestaj to zgodilo, ka tisti vértovje, šteri so té lepe travnike kosili, na šterom je I. kl. seno raslo in ga je dosta bilo, so menje najemnine pláčali, kak pa te drúgi, šteri so božneše travnike meli — povejmo na kupšinskem »Trejbeš«. No, de naj bo tak, mislimo k leti de to vse nači šlo!...

Zdaj pa opitamo za otavo gledoč kakši načrt má agrárna reforma? Od velike sùše letos otave nega, travniki so goli, v náj več mestaj je tráva na telko vó zgorela, ka jo nonč nedo kosili. Lasniki tej parcel so pa árendo že pláčali, za seno in otavo, či gli nika otave ne dobijo. Si tej vér-

tovej, šteri gospodske travnike v árendo májo zéte, zdaj to želenje májo, naj bi se njim stiste šume štero so za travnike pláčali, na otavo spádajoči znesek nazáj dao.

Poziv k slovenskim kmetom!

Srbski kmetovje ščéjo poslati svojo nájbogše mláde sinove za pol leta k našim slovenskim kmetom v prakso. Oddelek za kmetijstvo je trdno prepričan, ka tá akcija de za obá bratovna národa na veliki hasek. Záto se z vüpanjem obrné k našim kmetom, s toplim priporočilom, da bi tisti kmetovje, šteri delavsko pomoč nücajo, vzéli po enoga ali več srbski mládi dečkov na svoja gospodárstva v prakso. Tej srbski mládi dečki bi oprávljali vse kmetijsko delo, štero pri ednom za dela jeste, tak domá pri hrámi, kak vónej na poli. Želej se, da bi tej kmetovski vajenci enáko hráno in stanovánje meli z domáčimi lúdi.

Vértova skrb bi bila, da bi njim vsakše kmetijsko delo dobro raztolmačili in da bi je nej vórédnó k deli gnali, nego bi si ž njimi lepo in dobro oponášali, tak da bi njuvi sinovje bili. Potom tečájti tej mládi dečki idejo nazáj domo v Srbijo in naši kmetovje naj na to skrb májo, ka se od nás Slovencov dosta dobroga navčijo in oni naj našo moderno kmetijsko vórtovánje domá razširjávajo, kak so se to pri nás navčili in vidli.

Kak známo, naša držáva je agrárna in kak je bogme potrebno v agrárnoj držávi, da bi vsi njéni rojáki dobri kmeti in strokovnjáki bili, ár je samo tak mogoče, da držáva in njéni prebivalci bogatejši bodejo.

Za volo toga je tá akcija dosta vrejdna in mi Slovenci, kak kulturni kmeti, svojo držávo túdi moremo s celov našov mogočnostjov podpirati, naj má to delo kak nájvékši uspeh.

Vsi tisti kmetovje, šteri tiste mláde srbske dečke želi, naj svoje prijáve pošlejo na pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani do 20. septembra 1921.

q **Maksimalne monopolne cene soli.** Ministrstvo trg. in ind. v Ljubljani poroča Zvezi trg. gremijev in zadrug za Slovenijo pod št. 6107-21 z dne 25. avgusta, da se na podlagi 5. odstavka v prometu s soljo Uprave državnih monopolov v Beogradu z dne 1. julija 1921, N. št. 11.196, v sporazmu s predsedstvom pokrajinske uprave za Slovenijo določajo trgovski (privatni) soli v Sloveniji sledeče maksimalne cene: za 100 kg nemške kamenite soli 640 K, za 100 kg bele morske soli 600 K, za 100 kilogramov sive morske 560 K, za 100 kg industrijske, denaturirane soli 220 K.—

q **Izvoz krompirja in krmil iz Madžarske je prepovedan.** Madžarska vlada je radi pomankanja krompirja prepovedala izvoz tega predmeta in krmil. Ze izdana dovoljenja za izvoz so zgubila vrednost.

? ŠČÉTE KAJ KÜPITI ?
ALI
MÁTE KAJ ODATI ?

Razglašújte v „Prekmurskom Glásniku“!

SAMO EDNOK

probajte pri meni küpüvati leder, poplate pa drúge čevljárske potrebščine, nigdár nete šli v drúgo trgovino. **Franc Cör** trgovec v Murski Soboti.

Fal cena! Dobro blágo!

KRASNA VILA,

s parkom v idilično lepem slovenskem trgu ob železniški postaji, v najlepši legi, enonadstropna moderna nova zgradba z balkonom in verando, sedem parketiranih sob in vsem komfortom, je radi preselitve pod ugodnimi pogoji na prodaj. Ponudbe je poslati na uredništvo „Prekm. Glasnika“.

GONILNI JERMENI

za fabrike, mline, žage in poljedelske stroje v vsaki sirini v zalogi pri **Ivan Kravos**, Maribor, Aleksandrova cesta šte. 13.

Novo prispeli

Cerkveni zvoni

právi iz bronca, jamstvo na deset let. V magazini okoli 50 falátov, rázne velikosti pri: **METALLUM D. D., Zagreb** Ilica 134. Telef. 1—98.

Zahtevajte cenovnike!

TRÜGE

(škrinje) za mrtve v vsákoj velikosti in vse mrtvaške potrebščine se dobijo pri **ALBIN SAGADIN** v Beltinci.

Leder, kože in poplati.

Küpijem vsefelé kože, túdi vzemem v delo vsefelé sirove kože, štere se izdelüjejo v fabriki I. Sinigoj, prvléj Steijer v Ljutomeri. V zálogi mam vsefelé ledra, poplate in túdi vse šusterske potrebščine. Poglednite v zálogo.

ALBIN SAGADIN

trgovina z ledrom

v BELTINCI, (Prekmurje).

Peterka Ivan

železna trgovina v **M. Soboti**, Šolska ulica (poleg Peterkove gostilne).

Priporočam vsefelé železno blágo, kak šine, obroče, plüge, dobro škér za meštre, motike, lopate, rasoja, grable, lance, cveke, pumpe za stüdenca, ménše i vékše šparhete i péči, železne križe, posodo, fárbo itd., nadale túdi špeci-rijsko blágo po nájnižjoj dnevni ceni.